

risk-adjusted capital), яка є інтегрованим підходом й пов'язує між собою ризик, капітал і вартість. Ця методологія дозволяла визначати поточну й майбутню вартість банку в розрізі окремих напрямів діяльності і типів банківських ризиків, а також адекватно оцінити всі ризики, які бере на себе банківська установа шляхом визначення економічного капіталу (ризик-капіталу) на основі конкретних ризиків, враховуючи їх кореляцію. Розрахунок показника RARORAC вимагає оцінки величини економічного капіталу банку відповідно до рівня ризику кредитного портфеля банку. Дана методологія спочатку широко застосовувалася американськими банками, а починаючи з 1999 р., була взята за основу Базельським комітетом банківського нагляду для розробки новим вимог до капіталу банку.

Економічний капітал банку можна вважати економічною категорією, яка характеризує сукупність економічних відносин банку та інших контрагентів щодо формування власного капіталу та оцінки його величини для покриття передбачуваних і непередбачуваних ризиків з метою одержання бажаного прибутку, забезпечення відповідного рівня платоспроможності, конкурентоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Саме тому економічний капітал слід розглядати як інструмент вибору та управління ризиками. Економічний капітал має бути об'єктивним параметром діяльності будь-якого банку з чітко визначеною тенденцією до зниження потреби в ньому, що є безпосереднім результатом мінімізації ризиків або їхнього покриття власними доходами. Кожен банк повинен намагатися знизити потребу в економічному капіталі, тобто знизити ризики, які виникають в процесі його діяльності, або покрити їх власними доходами. Найбільш оптимальним для банків буде виявлення всіх можливих ризиків саме на стадії прийняття рішення про здійснення тієї чи іншої операції, а не в процесі її проведення. Лише тоді банки зможуть вчасно мінімізувати ризики з найменшими втратами власного капіталу, зберегти бажаний рівень рентабельності та платоспроможності.

*І. О. Трубін, Науково-дослідний інститут фінансового права,
Київська обл., м. Ірпінь*

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

В сучасних умовах з виникненням та розвитком електронної комерції більшість фахівців пов'язують появу та запровадження нової форми розрахунку – електронні гроші.

Варто відзначити, що особливістю електронних грошей є те, що в порівнянні з готівковими, їх можна поділити на види. При цьому відпо-

відна класифікація базується на технічному походженні електронних грошей.

Так, більшість вчених в своїх роботах присвяченим електронним грошам відмічають, що в залежності від електронного носія останні можуть бути двох видів: електронні гроші на основі карток та електронні гроші генеровані на жорсткому диску комп'ютера.

Щодо першого виду зазначимо, що електронні гроші на основі карток, існують на відповідних носіях інформації, що мають вбудований мікропроцесор, на якому міститься грошовий еквівалент вартості як наслідок попередньої оплати. До них відносять:

- смарт-картки;
- картки із збереженою вартістю;
- електронні гаманці.

В цілому до електронних грошей відносять картки, що мають багатоцільовий характер та можуть бути використані для розрахунків не лише на користь емітента, але й з іншими учасниками відносин.

Підтвердженням вказаної тези є погляди О. О. Махаєвої, яка стверджує, що картки зі збереженою грошовою вартістю, які випускаються телефонними компаніями, операторами мобільного зв'язку, транспортними фірмами, Інтернет-провайдерами й іншими підприємствами, та які приймаються до оплати виключно емітентами, електронними грошима не вважаються.

Варто зазначити, що окремі вчені, зокрема О. В. Ефремкіна, називають відповідний вид електронних грошей – “жосткі” електронні гроші.

До іншого виду електронних грошей відносять “програмні” електронні гроші. Досить часто їх називають “мережеві електронні гроші”.

Електронні гроші на програмній основі генеровані на жорсткому диску комп'ютера, де й відповідно за допомогою програмного забезпечення збережена грошова вартість. Розрахунки з використанням відповідних “програмних” електронних грошей відбуваються з використанням телекомунікаційних мереж, зокрема мережі Інтернет.

Проте вказану класифікацію електронних грошей не можна вважати остаточною в умовах стрімкого розвитку технологій та інформаційного суспільства.

Введення операторами мобільного зв'язку послуги пов'язаної з переказом коштів з рахунку одного абонента на рахунок іншого, призвело до активізації операцій в сфері електронної комерції за результатами яких оплата здійснюється з використанням відповідних інструментів.

Так, А. М. Новицький зазначає, що на сьогодні з введенням такої послуги, як передача електронного еквіваленту грошей від одного ко-

ристувача до іншого, наявною є така властивість грошей, як трансферабельність, тобто обіг між споживачами.

Проте відповідні розрахунки мало досліджені в наукових працях, а з практичної точки зору не володіють рядом ознак, що притаманні як електронним грошам так і платіжним системам в яких вони функціонують.

В цілому, обіг електронних грошей здійснюється, завдяки функціонуванню платіжних систем, де платіжна система – платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів, є обов'язковою функцією, що має виконувати платіжна система.

Підсумовуючи вище викладене, варто зазначити, що розподіл електронних грошей на види має не аби яке значення, оскільки в залежності від виду електронних грошей, здійснюється формування платіжної системи в якій вони функціонують та виконують функцію платіжного інструменту.

Л. О. Усікова,

Філія ПАО "Креди агроколь банк", м. Донецьк

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ В КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Ринок фінансових активів в Україні представлений різними цінними паперами: пайовими, борговими, похідними. Щоб орієнтуватися у великій кількості акцій, облігацій, сертифікатів, векселів, необхідно з'ясувати їх економічне призначення, умови випуску та обігу, шляхи отримання доходу. Цими знаннями повинен володіти аудитор.

Головна мета аудитора – визначити дохідність кожного папера, як поточну, так і кінцеву. Фінансові інвестиції пов'язані з певним ризиком як недоотримання очікуваного доходу, так і втрати інвестиційного капіталу. Водночас кваліфікований аналіз кон'юктури ринку фінансових активів дає змогу оцінити надійність запропонованих вкладень та вибрати оптимальний варіант.

Аудитом операцій банку з цінними паперами передбачено перевірку: законності, правильності та своєчасності проведення операцій з цінними паперами.

Аудит діяльності банку на ринку цінних паперів необхідно розпочинати перш за все з оцінки:

- чи є банк емітентом, власником цінних паперів або професійним учасником ринку цінних паперів;